

Mag. Marko Mavec, Premogovnik Velenje: Zavedamo se, da čez nekaj desetletij med našimi prihodki ne bo več prodaje premoga

Datum: 02. december 2019 Avtor: **Alenka Lena Klopčič** Kategorija: **Intervjuji**

Tema: **Električna energija**, **Premog**, **Energetska politika**

Mag. Marko Mavec je vodenje Premogovnika Velenje, ki je v minulih nekaj letih le enkrat dosegel svoj proizvodni plan in ustvaril dobiček, prevzel konec oktobra, je pa vseeno vedel, v kaj se podaja, saj je v družbi deloval že pred leti – med letoma 1989 in 2004, nazadnje kot vodja Tehničnih služb –, premogovnik pa je bil svojčas tudi lastnik in drugi največji partner inštituta ERICo (zdaj Eurofins ERICo Slovenija), ki ga je Mavec vodil zadnjih petnajst let. Če smo se nazadnje z njim pogovarjali leta 2011, ko smo 'njegov' inštitut za ekološke raziskave predstavili kot podjetniški zglede, pa smo tokrat opravili z njim pogovor, ki je tudi njegov prvi intervju za kak medij na novi poziciji, v katerem govori o konkretni strategiji, ki jo namerava zasledovati kot prvi mož še zadnjega delujočega rudnika pri nas.

Foto: Peter Marinšek

Premogovnik Velenje (PV) je lani, po treh letih poslovanja z dobičkom, znova posloval z izgubo. Kaj je razlog za to? In kaj je pričakovati v prihodnje? Kaj bi bilo treba storiti, da bi PV spet posloval z dobičkom?

V preteklem letu se je PV soočil s prenekaterimi težavami, predvsem v proizvodnji, kar pa se je odražalo tudi na poslovni plati. Proizvodni plan je bil tako v zadnjih nekaj letih dosežen le enkrat in takrat je družba tudi beležila pozitiven poslovni izid. Res danes delujemo v še težjih pogojih kot v preteklosti – predvsem tu mislim na zahtevnejša dela v jami –, pozna pa se nam tudi, da se je v preteklih letih premalo pozornosti posvečalo razvoju. Res smo dosegali lepe rezultate z novo tehnologijo, ki je bila tudi povsem prilagojena našim razmeram in zahtevam, pa tudi tehnično smo veliko postorili, pozabljal pa se je na organizacijo dela, ki ni tako hitro sledila samemu razvoju. Tako nameravamo v prihodnosti večjo pozornost posvečati temu, torej know-howu in inženirskemu delu. To je ključno za naše prihodnje uspehe.

Zakaj je v preteklosti sploh pripeljalo do razkoraka med tehnološkim razvojem in organizacijo dela?

Razvijale so se metode in tehnologija, organizacija pa je ostala skorajda enaka, kot je bila po vojni. Tu imamo torej precej rezerve in glede na to, da smo imeli v planu doseči letno proizvodnjo v višini 3,5 milijona ton, česar pa ne bomo dosegli, imamo v prihodnjih letih kot prioriteto nalogo doseči zastavljene proizvodne plane. Ob takšni številki lahko računamo tudi na pozitiven poslovni rezultat.

Kakšno proizvodnjo in poslovni rezultat natančneje pričakujete letos?

Pričakujemo, da bo proizvodnja za kakšnih 10 odstotkov nižja od planirane, s tem pa bodo nižji tudi prilivi, vendar pa bomo s posameznimi finančnimi ukrepi dosegli, da vsaj celoten izid ne bo nižji za enak delež.

Treba pa je vedeti, da ima PV enega kupca, ki prodaja naprej elektriko, ki je povsem tržna kategorija, vse to pa nas privede do tega, da smo odvisni tudi od strategije lastnika, ki mora seveda stremeti k temu, da je konkurenčen na trgu. Naš cilj je celo dvig proizvodnje nad danes planirano, torej celo nad 3,5 milijona ton letno.

In če TEŠ reče, da bo omejil svojo proizvodnjo, potem tudi vi zmanjšate svojo, drži?

Da, vendar pa se lahko učinkovito usklajujemo glede na dolgoročne pogodbe. Seveda se dogajajo nihanja, vendar se v obdobju nekaj let proizvodnja v celotni skupini HSE izravna.

V luči razprave o Nacionalnem energetsko-podnebnem načrtu (NEPN) je govora o postopnem opuščanju fosilnih goriv. Tako verjetno ne gre pričakovati, da bo PV obratoval do leta 2054 – ali pač? Kakšne scenarije pričakujete glede tega? Se že pripravljate na morebitno prejšnje zaprtje PV? Kdaj bi to lahko bilo realno in koliko bo stalo; slišati je bilo znesek več kot milijardo evrov?

Ne le da ima Slovenija svojo strategijo prehoda v brezogljnično družbo, tega se počasi zaveda ves svet. Vedeti moramo sicer, da je oglijak globalno onesnažilo in da če pri nas zapremo eno elektrarno, kot je Termoelektrarna Šoštanj (TEŠ), in Kitajci istočasno odprejo več takšnih objektov, kar se dandanes že dogaja, se to pozna na globalni ravni. Pri sami brezogljnični družbi in zapiranju TEŠ bi dejal, da to z danes na jutri ni mogoče, to pa zato, ker nimamo vira, s katerim bi nadomestili TEŠ. Dokler tega nimamo, lahko računamo le na uvoz energije iz držav, kot je Poljska, ki velja za izjemo pri pokrivanju obveznosti, ki jih prinašajo emisijski kuponi. Če bomo pristali na to, smo stvar globalno samo še poslabšali, saj na Poljskem nimajo takšnih izkoristkov, kot jih dosegamo pri nas.

Če se navežem še na samo zapiranje: to se nam bo torej zgodilo, ko si bomo zagotovili druge vire, na to pa mora odgovoriti NEPN, ki mora podati odgovor tudi na to, kdaj je sprejemljiva letnica, da zapremo premogovnik. Imamo dve opciji: lahko gremo v 'politično zapiranje' ali pa v 'tehnično zapiranje' in če bomo izbrali slednjega, je to potem do takrat, ko imamo na voljo premog – to pa je do leta 2054.

Pri vsem tem moramo upoštevati tudi delovna mesta, ki jih imamo danes v Šaleški dolini, in sicer približno 2.000 vezanih na samo pridobivanje premoga, še enkrat toliko pa jih je še posredno vezano na našo dejavnost. Pri zapiranju premogovnika ne gre le za zapiranje rudnika, ampak tudi za prestrukturiranje delovnih mest in to ne bi smelo ležati le na plečih Šaleške doline, pač pa celotne države.

Koliko nas bo to stalo, pa lahko približno ocenimo na primeru Nemčije. Nemci so se leta 2004 odločili za umik od premogovnih virov in njihov cilj je, da leta 2038 ustavijo zadnjo elektrarno na lignit. Da so prišli do tega programa, so združili vse deležnike, od rudarske stroke,

industrije, nevladnih organizacij, lokalnih skupnosti in cel kup institucij, ki so pripravile programe in časovnico izhoda iz premogovega vira, država pa bo zagotovila potrebna finančna sredstva. Od takrat do danes so Nemci za prestrukturiranje približno 60 tisoč delovnih mest investirali že deset milijard evrov, v nadaljnjih dvajsetih letih pa načrtujejo za to nameniti še 40 milijard evrov, kar naj bi prispevala nemška država. Pri nas pa gre za pribl. 4 tisoč delovnih mest, kar bi 'prevedeno' v slovenske razmere pomenilo za prestrukturiranje več kot tri milijarde, skupaj z zapiranjem pa nekje pet milijard evrov.

Računate tudi kaj na evropska sredstva za prestrukturiranje regij?

Evropska unija je za namen tranzicije premogovnih regij pripravila program, sredstev pa še ne, čeravno napoveduje, da bo za to v prihodnji finančni perspektivi namenila 4,8 milijarde evrov. To zajema vse regije, potrebne prestrukturiranja, na območju EU in za celotno perspektivo 2021–2027. Če upoštevamo Poljsko, težko ocenjujem, koliko si lahko Slovenija obeta s tega naslova.

Če pa se še nekoliko navežem na vaše prejšnje vprašanje o scenarijih glede letnice zaprtja premogovnika, pa bi dejal, da imamo trenutno v vseh naših načrtih predvideno letnico 2054, a ker ne vemo, kakšna bo dejanska odločitev, pripravljamo različice scenarijev za obdobja po pet let nazaj, torej do leta 2050, 2045 in tako naprej.

Kaj torej vi pričakujete od pripravljavcev NEPN?

Kolikor mi je znano, se je skupina pripravljavcev NEPN osredotočila predvsem na to, kako bo Slovenija proizvajala električno energijo, ne pa tudi, na kateri način zapirati energetske objekte.

Po mojem mnenju bo energetska lokacija v Šoštanju obstala – pa ne zaradi TEŠ, ampak zaradi težavnosti pridobivanja soglasij za postavitev energetskih objektov v naši državi. Če pogledamo na primer hidroelektrarno, kako dolgo trajajo tovrstni postopki, potem si lahko predstavljamo, kako bi bilo šele z novimi lokacijami, primerljivimi z obstoječo v TEŠ, kjer imamo tudi vse vode, transformatorske postaje in predvsem ljudi, ki že dolgo sobivajo z energetiko, hkrati pa premoremo tudi pomembna energetska znanja. Poglejmo samo aktualni projekt TEŠ na področju sosežiga trdnega alternativnega goriva, t. i. SRF goriva (Solid Recovered Fuels), ki je pripravljeno iz nenevarnih odpadkov in bo namenjeno sosežigu v obstoječih kotlih bloka 5 in 6 (VEČ).

Ali to, konkretno, kako prepoznavate kot priložnost tudi v premogovniku? Kako sicer vidite prihodnost lokacije Premogovnika Velenje? Omenjalo se je že, da bi bila ta energetska lokacija primerna za postavitev parka sončnih elektrarn, hranilnika energije, kogeneracijskega sistema na biomaso in skladiščenje in sušenje biomase (VEČ) ...

V Premogovniku Velenje se zavedamo, da bo prišel 'dan D', ko bo od premoga živelo natanko nič ljudi. O tem smo pravzaprav začeli razmišljati že v začetku tega stoletja, ko smo imeli predvideno strategijo odkopavanja – brez bloka 6 – le do leta 2025, namen pa je bil, da obstoječe programe začnemo razvijati za trg in takrat so nastale tudi naše prve hčerinske družbe. Tako tudi danes veliko vlagamo v kadre, ki niso rudarji, ampak tudi v strojnike, električarje, mehatronike in druge, ki imajo možnost svoje znanje plasirati tudi drugam, ne le v rudniško dejavnost. Razvijamo in nadgrajujemo torej perspektivne programe, ki jih bomo lahko prodajali tudi na širšem trgu, in to dolgoročno.

Je to torej to, kar piše v vašem letnem poročilu, da se boste v premogovniku še aktivneje posvetili iskanju novih poslovnih priložnosti, vendar le tistih z visoko dodano vrednostjo, kjer ste lahko konkurenčni?

Da, to je to. V Skupini PV imamo tako, na primer, tudi družbi PLP in RGP, ki sta s svojimi storitvami in proizvodi že več let uspešni tudi na trgu. Ne nazadnje je iz našega sistema izšlo tudi podjetje ERICo, ki je bilo tako uspešno, da ga je odkupil tuji partner (Marko Mavec je bil tudi direktor ERICa; op. p. - VEČ). Naš strateški cilj je delovanje in razvijanje programov, ki bodo lahko samostojno živeli in bodo po možnosti dobili dokapitalizacije – bodisi preko partnerjev bodisi preko samih zaposlenih, ki jim bo v interesu razvoj in nadaljnja rast podjetja.

V primeru plina se govori o transformaciji tega področja v bolj zelene pline. Obstaja kakšna takšna opcija tudi za premog?

V preteklosti je imel premogovnik v delu projekt uplinjanja premoga, ki ima po mojem mnenju še vedno potencial postati tehnologija prihodnosti.

(Se premakne do zemljevida premogovniškega območja v Šaleški dolini in pokaže na še neizkoriščeni del območja) Poglejte, ta premog bi lahko v prihodnosti pridobivali še s sodobnimi metodami uplinjanja premoga v kombinaciji s CCS-tehnologijami (zajem in skladiščenje ogljika). Zeleni del namreč ni le opuščanje ogljika, ampak tudi plasiranje novih tehnologij. Trend, kakršen je, pa po mojem prinaša tudi energetske krize. Ne govorim o krizi v smislu energetskih mrkov, ampak o krizi, v kateri ne bo presežkov energije. Sploh pa se nam račun ne izide, če se nam zgodi še intenzivnejša elektrifikacija prometa.

Danes sicer rešitve uplinjanja premoga še niso razvite do mere, ko bi jih lahko začeli izkoriščati, ampak priložnost za razvoj pa obstaja.

Ali so priložnosti, ki jih zaznavate, še vedno tudi možnosti sodelovanja z rudniki na Balkanu, kamor ste že pred leti prodajali svoj know-how in opremo, ki ste jo poprej obnovili?

Še vedno, da. Dejstvo je, da bomo v prihodnjih 20 do 30 letih bistveno predrugačili naše delovanje, saj se – kot že rečeno – zavedamo, da v strukturi naših prihodkov ne bo več prihodkov od prodaje premoga. S tem namenom se že zdaj osredotočamo tudi na eksterni trg, na katerem smo že v preteklosti prodajali našo opremo, tehnologijo in znanje, nadejamo pa se, da bo tega v prihodnosti še več.